

STATSMINISTERIET

Dato: 6. juni 2005

Statsminister Anders Fogh Rasmussens svar på spørgsmål nr. 2 - 17 af 26. maj 2005 stillet af Det Politisk-Økonomiske Udvalg vedrørende forslag til lov om Færøernes landsstyres indgåelse af folkeretlige aftaler (L 171).

Spørgsmål 2:

”Ligger der i lovforslaget og bemærkningerne dertil en anerkendelse af det færøske folks selvbestemmelsesret i henhold til folkeretten? I så fald – hvilke folkeretlige aftaler, chartre, konventioner o.l. internationale aftaler, som Danmark har underskrevet, bygger lovforslaget på og henholder sig til?”

Svar:

Lovforslaget er en del af regeringens overordnede politik om at søge rigsfællesskabet moderniseret og herunder inddrage Færøerne i udenrigspolitiske beslutninger, som særligt vedrører Færøerne.

Lovforslaget er baseret på de statsretlige betragtninger, som fremgår af bemærkningerne til forslaget. Hertil kommer, at den fælleserklæring mellem statsministeren og lagmanden, som lovforslagets præambel henviser til, bygger på Færøernes nuværende forfatningsmæssige placering og det færøske folks selvbestemmelsesret i henhold til folkeretten.

./ Fælleserklæringen af 4. april 2005 mellem statsministeren og lagmanden vedlægges.

Spørgsmål 3:

”Hvordan er lovforslaget foreneligt med FN’s principper om folkenes selvbestemmelsesret – f.eks. i henhold til artikel 1, paragraf 2 og artikel 55 i FN’s charter, samt resolution 1541 (XV)?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

”Som det fremgår af besvarelsen på spørgsmål 2 henviser lovens præambel til Færøernes forfatningsmæssige placering og det færøske folks selvbestemmelsesret i henhold til folkeretten. Lovforslaget er endvidere blevet godkendt af det færøske folks repræsentanter på Færøerne.”

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 4:

”Ligger der i lovforslaget en anerkendelse af det færøske folks ejendomsret til de levende ressourcer og til råstoffer i undergrunden på færøsk territorium?”

Svar:

Lovforslaget omhandler ikke spørgsmål om det færøske folks ejendomsret til de levende ressourcer og til råstoffer i undergrunden på færøsk territorium.

For så vidt angår overtagelse af sagsområderne landbo- og landsvæsenforhold og råstoffer i undergrunden, jf. bilag 2 til lovforslaget henholdsvis liste A, pkt. 13 og liste B, pkt. 3, har de færøske myndigheder i medfør af hjemmestyrelovens § 2, jf. § 4 overtaget den lovgivende og administrative myndighed.

Med hensyn til hjemmestyrets overtagelse af sagsområdet råstoffer i undergrunden henvises yderligere til vedlagte aftale af 22. december 1992 mellem regeringen og Færøernes landsstyre om råstoffer i undergrunden og notat af 28. februar 2001 om forholdet mellem grundloven og aftalen af 22. december 1992 med Færøernes landsstyre om råstoffer i undergrunden.

Spørgsmål 5:

”I de almindelige bemærkningerne til lovforslaget anføres det: ”I dette lovforslag anvendes udtrykket ”Kongeriget Danmark om hele riget, mens udtrykket ”Danmark” angiver rigsdelen Danmark, medmindre andet klart fremgår af sammenhængen. Udtrykket ”danske myndigheder” sigter til Folketinget og regeringen.” (p.2). Videre siges der: ”Som det fremgår af Danmarks Riges Grundlovs § 19, stk. 1, handler kongen (regeringen) på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender. Heri ligger, at enkelte dele af riget efter grundloven ikke vil kunne tillægges selvstændig kompetence i disse anliggender.” (p.3). Hvordan kan ”rigsdelen Danmark” ifølge denne tolkning indgå selvstændigt i EU’s traktater og hvordan kan ”rigsdelen Danmark” tillægge EU selvstændig kompetence i disse anliggender?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

”Det fremgår af alle grundlæggende EU-traktater, at de er indgået af ”Kongeriget Danmark”. Dette gælder også for forfatningstraktaten. EU-traktaterne er altså ikke indgået af rigsdelen Danmark som forudsat i spørgsmålet.

I forbindelse med Danmarks indtræden i EF i 1973 blev det aftalt med de færøske myndigheder, at tiltrædelsen indtil videre ikke skulle dække Færøerne. I 1974 blev denne ordning gjort permanent. Der henvises i det hele til fremstillingen i afsnit 3 i Udenrigsministeriets redegørelse af 29. marts 2005 for konsekvenserne for Færøerne og Grønland af forfatningstraktaten m.v.

Det er i øvrigt ofte forekommende, at Kongeriget Danmark indgår traktater, som efter de færøske myndigheders ønske ikke skal gælde i forhold til Færøerne.”

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 6:

”Vil lovforslaget indebære, at Færøerne og Grønland kan opnå samme status som de har opnået i NAMMCO, hvor de hver især er kontraherende parter i stiftelsesaftalen og hver især har selvstændigt medlemskab?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

”Medlemskab af en international organisation beror i første række på organisationens egne regler.

Lovforslaget indebærer, at Færøerne i kraft af fuldmagten i § 1 og 2 kan opnå medlemskab i internationale organisationer under betegnelsen ”Kongeriget Danmark for så vidt angår Færøerne”, hvis betingelserne i fuldmagtsloven er opfyldt. Såfremt medlemskab samtidig skal gælde for Grønland, vil bestemmelsen i lovens § 1, stk. 2, finde anvendelse. Dette indebærer, at fuldmagten kun finder anvendelse for Færøerne og Grønland i fællesskab, og kun såfremt der er enighed herom mellem Færøerne og Grønland.”

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 7:

”Vil lovforslaget indebære, at Færøerne og Grønland hver især kan opnå selvstændigt medlemskab i IWC?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

”IWC-konventionen er åben for stater. Hverken EU eller ikke-suveræne enheder kan være medlemmer under den eksisterende konvention. Kongeriget Danmark er medlem af IWC og repræsenteres i møderne af en delegation med Udenrigsministeriet som delegationsleder og med deltagelse af de to landsstyre og andre interesserede myndigheder. Så længe EU ikke etablerer en fælles hvalfangstpolitik, og EU ikke er medlem af IWC, forventes ingen ændring i disse forhold.

Skulle forholdene ændre sig således, at EU blev medlem af IWC, mens at Danmark ikke længere var medlem, ville fuldmagtsloven kunne finde anvendelse, såfremt de færøske og grønlandske myndigheder opnåede enighed om et fælles medlemskab under betegnelsen ”Kongeriget Danmark for så vidt angår Færøerne og Grønland”.

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 8:

”Vil lovforslaget indebære, at Færøerne og Grønland hver især kan opnå selvstændigt medlemskab i NAFO?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

”Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 9.”

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 9:

”Vil lovforslaget indebære, at Færøerne og Grønland hver især kan opnå selvstændigt medlemskab i NEAFC?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

”EU er medlem af de internationale fiskeriorganisationer (NAFO, NEAFC), mens EU's medlemsstater ikke er medlemmer, og EU har i disse organisationer kun én stemme. Kongeriget Danmark er dog medlem for så vidt angår Færøerne og Grønland under betegnelsen: ”*Denmark in respect of the Faroe Islands and Greenland*”.

Fuldmagtsloven vil derfor kunne finde anvendelse i forhold til disse to organisationer, såfremt de færøske og grønlandske myndigheder er enige om et fælles medlemskab under betegnelsen ”Kongeriget Danmark for så vidt angår Færøerne og Grønland”. Fuldmagtsloven vil i så tilfælde bevirke, at Udenrigsministeriet ikke længere vil være deltager i den danske delegation.”

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 10:

”Vil lovforslaget indebære, at Færøerne og Grønland hver især kan opnå selvstændigt medlemskab i ICAT?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

”I ICAT er EU medlem. EU-landene er ikke medlemmer. Der er i så henseende en situation analog med den, der omtales ovenfor under spørgsmål 8 og 9 vedrørende hen-

holdsvis NAFO og NEAFC. Det kan nævnes, at såvel UK som Frankrig har et medlemskab for så vidt angår territorier, der er udenfor EU. Såfremt spørgsmålet bliver aktuelt for Færøerne - og Grønland ikke har interesse i medlemskab - vil Færøernes landsstyre kunne søge Færøerne optaget som medlem under betegnelsen "Kongeriget Danmark for så vidt angår Færøerne".

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 11:

"Vil lovforslaget indebære, at Færøerne og Grønland hver især kan opnå selvstændigt medlemskab i Arktisk Råd?"

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

"Ved Ottawa-deklarationen af 19. september 1996 oprettede regeringerne i Canada, Danmark, Finland, Island, Norge, Rusland, Sverige og USA Arktisk Råd som et forum for samarbejde mellem de arktiske stater.

Færøerne og Grønland vil ikke med udgangspunkt i Ottawa-deklarationen kunne opnå selvstændigt medlemskab i Arktisk Råd, da de ikke er selvstændige stater, og da fuldmagten i fuldmagtsloven ikke finder anvendelse i relation til aftaler, som også gælder for Danmark.

Kongeriget Danmarks delegation til Arktisk Råd udgøres af repræsentanter fra Danmark, Grønland og Færøerne. Et grønlandsk landsstyremedlem har ledet Kongeriget Danmarks delegation til Arktisk Råds ministermøder ved flere lejligheder."

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 12:

”Vil Lovforslaget indebære, at Færøerne og Grønland hver især kan opnå selvstændigt medlemskab i Nordisk Råd? ”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

”Nordisk Råd er oprettet ved Helsingfors-aftalen, der er en multilateral aftale mellem de fem nordiske stater. Da Færøerne og Grønland ikke er selvstændige stater, kan de ikke blive kontraherende parter i denne aftale. Fuldmagten i fuldmagtslovforslaget angår endvidere kun aftaler, som Danmark ikke er part i.

At Færøerne og Grønland ikke kan blive kontraherende parter i Helsingfors-aftalen udelukker dog ikke på forhånd, at de kan få en styrket status i det nordiske samarbejde. Der henvises herom til statsministerens besvarelse af spørgsmål nr. S 1786 af 27. maj 2005 fra Høgni Hoydal.”

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 13:

”Vil lovforslaget indebære, at Færøerne og Grønland hver især kan opnå selvstændigt medlemskab af EFTA?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

”EFTA-konventionen er kun åben for stater. Også muligheden for at blive associeret medlem af EFTA er kun åben for stater. Lovforslagets § 4 om medlemskab af internationale organisationer i eget navn kan allerede af denne grund ikke danne grundlag for

et færøsk medlemskab af EFTA. Tilsvarende gælder for Grønland i medfør af § 4 i det grønlandske fuldmagtslovforslag.

Fuldmagten i lovforslagets § 1 og 2, vil som udgangspunkt kunne finde anvendelse også i relation til medlemskab af internationale organisationer, jf. lovbemærkningerne under punkt 2.4.3. – især afsnit 4. Hvorvidt de betingelser, som opstilles i lovforslaget for anvendelse af fuldmagten er opfyldt, vil i dette tilfælde, hvor det drejer sig om en særdeles omfattende international organisation, skulle vurderes nøjere. Såfremt både Færøerne og Grønland skulle ønske medlemskab af EFTA, følger det af lovforslagets § 1, stk. 2, at fuldmagten skal udnyttes i forening mellem de to landsstyrelser, hvilket forudsætter, at begge landsstyrelser er enige herom.

For god ordens skyld bemærkes, at det selvsagt tilkommer EFTAs medlemsstater at tage stilling til, om de vil acceptere medlemskab fra Færøerne og/eller Grønland på grundlag af fuldmagtsloven.”

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 14:

”Når folkeretlige aftaler iflg. lovforslagets § 2, stk. 1 skal underskrives under betegnelsen ”Kongeriget Danmark for så vidt angår Færøerne”, hvilken betydning får dette for de fiskeriaftaler, handelsaftaler, dobbeltbeskatningsaftaler, kulturaftaler o.l. med fremmede stater, som Færøernes landsstyre i dag underskriver i eget navn?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

”En række af de nævnte typer af aftaler indgås nu af den danske regering og Færøernes landsstyre, mens andre indgås som forvaltningsaftaler af Færøernes landsstyre. Om betydningen af lovforslaget i relation til disse to former for aftaler henvises til besvarelsen af spørgsmål 1.

Færøernes lagmand eller den ansvarlige landsstyremand vil fremover kunne underskrive aftalerne med angivelse af vedkommendes funktion og titel på samme måde, som det sker i dag.”

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 15:

”Hvilken forskel vil der efter lovforslagets eventuelle ikrafttræden i praksis være på de forhandlinger og aftaler, som Færøerne allerede i dag indgår med f. eks. Island og EU på handels- og fiskeriområdet?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

”Der henvises til svar på spørgsmål 1.”

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 16:

”Hvad betyder det i praksis, når der i lovforslagets § 2, stk. 2 fastsættes, at “regeringen underrettes om påtænkte forhandlinger, inden disse påbegyndes og om forløbet af forhandlingerne, inden folkeretlige aftaler indgås eller opsiges”?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

”Lovforslagets § 2, stk. 2, indebærer, at der vil blive udpeget danske og færøske kontaktpersoner, og at der vil blive indført en smidig underretningsordning pr. e-post såle-

des, at eventuelle problemer i forbindelse med fuldmagtens anvendelse, kan løses på tidligst mulige tidspunkt. Udenrigsministeren vil på regeringens vegne – som nærmere angivet i lovbemærkningerne – udarbejde de nærmere retningslinier herfor således, at disse kan være klar i forbindelse med lovens ikrafttræden. ”

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 17:

”Vil lovforslaget indebære, at det færøske folk anerkendes nationalt, og at færinger bosiddende i Danmark kan opnå status som nationalt mindretal?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Udenrigsministeriet:

”Lovforslaget er udtryk for udmøntningen af regeringens generelle politik om at søge rigsfællesskabet moderniseret og herunder inddrage Færøerne i udenrigspolitiske beslutninger, som særligt vedrører Færøerne. Der henvises i øvrigt til besvarelsen af spørgsmål 2 og 3.

Lovforslaget indebærer ikke nogen ændring af den retlige stilling for danske statsborgere, der flytter fra Færøerne og herefter er bosiddende i Danmark.”

Jeg kan henholde mig til Udenrigsministeriets udtalelse.